Štev. 13. V Ljubljani, 31. marca 1911. LI. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Z lopovščinami nadaljujejo!

Klerikalci iz „Katoliške tiskarne“, kjer je postlala z ukradenimi tiskovinami smrdokavra svoje gnezdo, uganjajo svoje lopovščine brez sramu naprej ... V znamenje višjega varstva in dopadajenja je naslonjena ob vratih srebrna pastirska palica. Zato smejo, kar hočejo. Zanje ni zapovedi. Tudi rokovnjači so kradli in ciganili, še lemenatarja so imeli v svoji sredi!

Takih lopovščin pa vendar še ne pomni ves politiški in gospodarski boj na slovenskih tleh! Perfidnost, zlobo, laž in škodoželjnost bi treba obligatorično upodobiti namesto tistih štirih zmajev na novem mostu v Ljubljani, ki drži k Črnemu grabnu klerikalnih rokomalhov, da bi kazali svetu, kakšne štiri evangeliste časte tamkaj!

Sedaj so izlegli v „Papier-Zeitung“ nesramno zlagano notico, da je „Učiteljska tiskarna“ ustavila vsa izplačila in da stoji pred konkurzom. — To je, kakor že rečeno, nesramna laž, ki so jo seveda poklicani faktorji od naše strani takoj popravili. Ta laž nam iznova dokazuje, da se poslužujejo klerikalci vsakega še tako nesramnega sredstva, da bi uničili naš mladi zavod! To podlo dejanje nam kaže klerikalce v vsi nečisti nagoti in nam veleva, da ne smemo v boju z njimi imeti nobenih ozirov, pa nam obenem očita, da smo bili doslej nasproti njim vse preveč obzirni, vse preveč dostojni!

Najprej so si na način, ki se do pičice ujema s tatinskimi manirami, prilastili vzorce šolskih tiskovin, sedaj pa to drugo dejanje, ki je do pičice enako tatvini dobrega imena! Veliko je dobro ime vredno v trgovskem svetu, to ve vsakdo, **zato je pa tisti, ki to dobro ime krade, nesramen lopov prve vrste!**

Tisti, ki mu veljajo te besede, sam to najbolj dobro ve!

Tatvina tiskovin, tatvina glasovnic, tatvina dobrega imena! To je treba pribiti, da bodo vedeli še naši zanamci, s kako demoralizovano črno vojsko smo se morali boriti in pred kako demoralizovano samogoltnostjo smo morali braniti svoje dobro in pošteno ime!

Še eno moramo pribiti: Za vse lopovščine, ki jih uganjajo v „Katoliški tiskarni“ brez prestanka in z najnesramnejšo predrznostjo proti naši tiskarni, našim listom, našim društvom in našim podjetjem, delamo odgovorne tiste učitelje, ki so se priplazili v klerikalni tabor. Ako ne ustavijo tega divjega mesarskega klanja, dokazujejo, da se z njim strinjajo in da se vrši z njihovo vednostjo, da, z njihovo pomočjo!

Mislili smo, da jih je le beda prisilila, da so zatajili svoj značaj in pljunili na svojo čast, sedaj pa vidimo, da so bili čisto navadni hinavci, ki so — ko so bili še med nami — vlekli na ušesa in premišljali, kako naj nas osleparijo! Ko so bila ušesa polna in ko so načrti za sleparstvo dozoreli, so šli tjakaj in hočejo sedaj uničiti tisto, kar jim je prej dajalo zaslužek!

Takim ljudem nobenega pardona! S takimi ljudmi nobenega stika! Oni nam nasproti proglašajo gospodarski bojkot, mi temu bojkotu pridružimo še družabni bojkot! Mi se za svoja podjetja, društva, liste ne bojimo propada, ker vemo, kako solidne, čiste in poštene so roke, ki vse to vodijo. Prepričani smo tudi, da je s koncem podlosti zagotovljena zmaga resnici in pravici. Vemo tudi, da bo ta podlost eksistirala le toliko časa, dokler se bodo ob nji paslenekatere osebe. In trdimo naposled, da še noben tiskarski stroj izven „Katoliške tiskarne“ ni natisnil tako pohujšljive in svinjarske tiskovine, kakršna je znana rdeča brošura, ki priporoča noseči ženi — izpremembo položaja!

Ako hočejo Slovenčevci, naj nadaljujejo! Mi smo pripravljeni in bomo odbili vsak napad s tako silo, da jim bo žal do konca dni, ker so ta boj provocirali! Državnemu pravdniku in vladni policiji nasproti pa še vedno veljajo tiste besede, ki smo jih zapisali v zadnjem listu: Vsem enaka pravica!

Tudi „Popotnik“.

Sedaj je tudi „Popotnik“ na vrsti! (Glej „Slovenca“ št. 28!) — Temu bojkotiranju od strani klerikalnih „pedagogov“ odgovorimo s tem, da skrbimo za čim največje razširjenje „Popotnika“, s „pedagoškim“ listom, takozvanim „Slovenskim Učiteljem“, pa ven povsod, koder še dela napotje to vidno znamenje duševnega uboštva in suženstva!

Če imate kaj iskati pri nas, pridite!

To naj bo odgovor „Slovencu“, ki zadnji čas tako skrbi za našo tiskarno. Dokler pa Slovenčevci niso dali naši tiskarni zaslužiti niti vinarja, pa naj bodo lepo tiho! Svetohlinci naj sedaj le ne zavijajo oči prav pobožno. Poznamo jih! Morala jim je — žep!

„Slovenec“ piše:

„Tiskarna tistega stanu, ki se ima za najprosvitljenejšega in ki druge uči elementov kulture in morale, pod nobenim pogojem ne bi smela tiskati revolveržurnala, tudi v tem slučaju ne, če bi od tega profit imela.“ — Politiški rokovnjači! Od kje naenkrat to spoznanje? Kje so sedaj oni žurnalistiški banditje, ki ob priliki vsakih volitev kradejo čast in ugled učiteljstvu, ki rohne zoper šolo in prinašajo prav rokovnjaške laži o učiteljskem stanu, da ga sramote pred ljudstvom? Hočemo zopet pričeti priobčevati te cvetke katoliške žurnalistike?

Prvi poizkus!

Znana je že podla in gnusna pisava takozvanih „katoliških“ časopisov. Vse meje pa presega slovensko klerikalno časopisje. Če menite, da bi postalo lahko kdaj bolje, se motite, ker nasprotovati učiteljstvu, da ne pride do vpliva pri ljudstvu, je klerikalen princip. In oni, ki menijo, da jim kompromisi prineso zlate čase, so politiški otroci. Laž, zavijanje resnice, ščuvanje zoper šolo in učiteljski stan, to so cvetke s polja „katoliške“ žurnalistike. Najbolj krvave prizore s pozorišča v Barceloni je opisovalo to časopisje ob priliki znanih dogodkov, lagalo in govorilo o stvareh, ki se niso nikdar dogajale — in to v ljudskih listih — pri tem pa vsakokrat zaključevalo: „Glejte, in to je provzročila šola, to je provzročilo učiteljstvo, in za take razbojnike hoče vzgojiti napredno učiteljstvo naše krščanske otroke.“ Ob drugi priliki je pa ščuval isti list na dejanjski napad na učitelja: „Gosp. G., še kaj poskusite, pa boste še — tepeni.“ — In državno pravništvo je

LISTEK.

Bojkot? Pokažimo svojo moč!

V zadnji številki je „U. T.“ razkrinkal sovražnike „Učiteljske tiskarne“. Dovolite, da opozorim še na neko zadevo.

V svoji besni strasti niso „Slovenčevci“ proglasili bojkota le „Učit. Tovarišu“, „Jutru“, „Zvončku“ in drugim listom, ki jih tiska „Učit. tiskarna“, temveč so ga razglasili tudi nad novim listom „Slovenskim Ilustrovanim Tednikom“. Ta list je **nepolitiški**, popolnoma **nestrankarski** in ni našel milosti pri „Slovenčevcih“ le za to ne, ker ga tiska „Učiteljska tiskarna“, urejuje in izdaje pa naš bivši tovariš, vsem dobro znani A. Pesek.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ je list, kakor smo ga Slovenci že davno potrebovali, in zasluži, da se razširi v vse slovenske kraje in vse slovenske rodovine. List je res jako dober, posebno odkar je prevzel uredništvo g. Pesek. Zadnja štev. 5. je naravnost izborna, kakor si Slovenci boljše ne moremo želeti. Na naslovni strani sta sliki Ziljank v narodnih nošah, v listu je pa še 15 slik: 4 iz Opatije (h članku „Glasbena Matica“ v Opatiji); grofica Štefanija Lonyaj težko bolna; Franc Napoleon, vojvoda Reichstadski, kralj rimski (članek o stoletnici njegovega rojstva in njegov življenjepis), novi tržaški škof dr. A. Karlin itd. Posebe pa še moram omeniti sliko in članek: „Velik uspeh Slovenca“, namreč dr. V. Vidmarja, ki je izvojeval sijajno zmago na svetovnem šahovskem turnirju v San Sebastianu.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ prinaša v posebni rubriki dovtipe in smešnice in potem „Drobiž“: razne zanimivosti in novice. Ima pa tudi „Ženski vestnik“, ki bo zanimal posebno naše ženstvo. List priobčuje znamenit Sienkiewiczev roman „Zaman“ in izborne humoreske, ki jih je spisal priznani slovenski pisatelj naš tovariš Fer. Plemič.

Iz prejšnjih številk naj navedem le nekatere slike in članke: Napad Kočevcev na Kopitarja, slovenski avijatik Rusjan; slov. žel. uradniki, ki so bili kaznovani, ker so se prijavili pri ljudskem štetju za Slovence; slov. major Davorin Žunkovič, ki je bil predčasno penzioniran, ker je spisal knjigo „Die Slawen, ein Urvolk Europas“; tridesetletnica „Triglava“; tridesetletnica celjske posojilnice (Narodni dom); slov. visokošolci v Kolinu ob Renu, „Rokovnjači“ v Ljutomeru itd. itd.

Vsaka številka ima po 10 do 20 slik, in sicer zanimivih aktualnih slik in člankov. „Slov. Ilustr. Tednik“ postane važen slov. kulturen faktor, ker bo ne samo v besedi, temveč tudi s slikami seznanjal svet s slovenskimi kraji, šegami, društvi itd. Slovenci se žalibog še sami sebe premalo poznamo, ker prepotovati vse slov. kraje je le malokomu mogoče. „Slovenski Ilustrovani Tednik“ pa bo prinašal slike in članke iz vseh kotov Slovenije ter tako mnogo pripomogel, da se spoznajo in zbližajo vsi Slovenci. Pa tudi druge zanimivosti priobčuje „Slov. Ilustr. Tednik“, in je res zabaven in poučen list, kakršnega Slovenci doslej še nismo imeli.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ je za Slovence potreba in bi si ga naj naročila vsaka šola, vsako društvo, vsaka gostilnica in rodovina slovenska. — Tovarišice in tovariši, agitirajmo za „Slov. Ilustr. Tednik“, da ga razširimo povsod, pridobivajte mu naročnikov! Agitirajte za list, ker je res dober in zasluži našo podporo, agitirajmo pa zanj tudi, da pokažemo, da list zato, če se tiska v „Učiteljski tiskarni“ in so proglasili zaradi tega nad njim „Slovenčevci“ bojkot, še ne bo trpel škode, temveč da bo uspeval vkljub temu. Tovarišice in tovariši, naša stanovska dolžnost je torej, da agitiramo za „Slov. ilustrovani Tednik.“ — Saj celo klerikalci obsojajo nesmiselno gonjo „Slovenčevcev“! Koliko **slovenskih** gostilnic, kavarn, brivnic je, ki imajo naročene razne tuje ilustrovane šuntliste, ki Slovence dostikrat v besedi in s slikami zasmehujejo! Naša narodna zavednost zahteva, da vsakdo povsod zahteva „Slovenski Ilustrovani Tednik“. Če ga nimajo, naj ga naroče! Kratko malo, **zahtevajte ga povsod!** In če bodo vsi tako storili, bodo gostilničarji, kavarnarji, brivci že naročili „Slovenski Ilustrovani Tednik“, ker škandal je res, da imajo razne obskurne „Kikirikije“, „Slovenskega Ilustrovanega Tednika“ bi pa ne imeli!

Pa tudi zasebniki si naj naroče „Slov. Ilustrovani Tednik“, saj je naročnina tako malenkostna, da jo zmore pač vsakdo. Četrtletno le 1·80 K!

Naj bi se število „Slov. Ilustr. Tednika“ kar začetkom aprila t. l. podvojilo, potrojilo! Kakor si stavijo naši nasprotniki gotove roke, da agitarijo za kak časopis, tako si stavimo začnimo **takoj** agitirat vsak v svojem kraju za „Slovenski Ilustrovani Tednik“. Stavimo si za nalogo: vsaka tovarišica in vsak tovariš naj pridobi vsaj par naročnikov, da preprečimo zlobne nakane zagrizenih strankarjev! —b—

molčalo in s tem podpiralo to demagogijo pobijalstva! Tako umetno ščuvajo in napravljajo spor med ljudstvom in učiteljstvom. Kadar „katoliško“ časopisje govori o šoli in učiteljstvu, tedaj rabi take-le psovke: Brezverska šola — brezversko učiteljstvo — učiteljska korumpirana masa — napredna zalega, katere žitje in bitje je obrnjeno samo na žep — podleži — liberalna učiteljska banda — diabolični sebičneži — samogoltneži — brezvestni izkoriščevalci — prodane duše — zalega, ki jo gonijo najnižje želodčne sile — liberalna učiteljska tolpa — politiški bebci — mlečnozobi učiteljski pobje! — In neki drugi „katoliški“ ljudski list je med drugimi priobčil v letošnjem letu tudi take psovke: Demoralizirano učiteljstvo — banda učiteljstva — učiteljstvo je zoprno slovenskemu ljudstvu, kakor so mu zoprni **cigani**, ki so tudi brezdomovinci, da si malo boljše vrste, kakor pa brezdomovinski liberalni učitelji — ti ničvredneži — podle duše — gnoj itd., itd. — Sedaj pa se postavlja „Slovenec“ v pozo užaljene nedolžnosti in se čudi, da je naše potrpežljivosti konec in da smo začeli izvajati geslo: klin s klinom! — To je uspeh njegove provokacije, zato naj prime samega sebe za nos, ker je dobil to, kar je iskal!

„Veliko hujše pa je, če zadružno katoliško podjetje tako nekatoliško kloako tiska v izgubo.“

To naj bi si zapisali Slovenčevi moralisti na čelo in v spomin, kadar v „Slovencu“ nepošteno in krivično napadajo učiteljstvo in blatijo ves stan — brez izjeme. Interesantno bo pa, če pričnemo govoriti o brezplačnih izvodih „Slovenca“ in o njega deficitih, o katerih smo bolje informirani kakor „Slovenec“ o „Jutrovih“.

V isti notici,

ko pravijo Slovenčevci, da znaša dolg „Jutra“ 23.000 K, se malo bolj spodaj obračajo na naše uredništvo z vprašanjem: Koliko v resnici znaša dolg „Jutra“? — Logični bebci! Zakaj rajši ne govorite o svojih dolgovih v tiskarni in pri „Slovencu“, o katerih ste saj dobro informirani? Povejte rajši o tem, da ne bomo mi imeli morebi slabšega mnenja o teh podjetjih — kakor je v resnici!

Zakaj ste pa kradli pri nas?

Gospodje, poštenjaki! Vi, ki ste katoliški, ste se li morali posluževati tatvine, da ste dobili šolske tiskovine iz „Učit. tiskarne“? Se li od tatvine preživljate, vi katoliški revolvermoralisti? Se li morate preživljati le s pomočjo bojkota v znamenju patriotizma, katolicizma in zakupništva javne morale?

Kaj smemo tiskati in česa ne smemo tiskati?

Tako se povprašujejo moralisti iz „Katotiške tiskarne“, na drugi strani so pa naprodaj kakor javne vlačuge!

„Vdovsko društvo“ in „Učiteljski konvikt“

imata vsako leto svoj redni letni občni zbor. To je najvišja inštanca za odbora teh društev, zaraditega je vse psovanje in zaletavanje katoliških farizejev in kloakarjev zaman in brezpomembno. Odgovor se daje tem, ki so v to upravičeni in so ga vredni!

„Največja oslarija.“

Norčevanje s slovenskim vseučiliškim vprašanjem od strani klerikalcev se nadaljuje. — V nedeljo je imel v Ljubljani dr. Šušteršič shod, na katerem je rekel, da je bil vseučiliški fond največja oslarija. Čudno pač, da je svoj čas v kranjskem deželnem zboru tudi on glasoval za „največjo oslarijo“ in čudno, da ni tudi fonda za „katoliško“ vseučilišče imenoval pravtako „največje oslarije“! To je pač klerikalna logika: Kakor komu kaže!

Umrlim tovarišem v spomin.

Danes nam je pod črto zmanjkalo prostora, tako hitro zori smrtna žetev... Skoro bi dejali: edina dobrotnica naša je smrt; vsaj ta je proti nam — pravična!

Priobčujemo doposlane nekrologe kar na tem mestu, da se ne zakasnimo z njimi in da tudi mi položimo na še sveže grobove skromo cvetko ljubezni in prijateljstva!

Antonu Jeršinoviću v spomin.

Dne 13. marca 1911. leta je prominil Anton Jeršinović, ravnatelj v pokoju. Bil je vzor učitelja, mož trdne volje, neizčrpne energije in neumorne delavnosti.

Za njim žaluje mesto Črnomelj in vsa Bela krajina. Po njegovih delih se lahko uvidi, kaj zamore ustvariti ljudski učitelj, ako mu bije srce za blagor naroda. V Beli Krajini se ni vršil čin, pri katerem bi ne bil zaposlovan pokojnik. Lahko trdim, da je bil voditelj Bele Krajine on, ljudski učitelj — trpin!

Pokojni Anton je zagledal luč sveta v Prečni pri Novem mestu dne 6. nov. 1845. Obiskoval je učiteljišče v Ljubljani. Že v učiteljišču so spoznali njegove zmožnosti, zakaj poklican je bil že kot pripravnik na šolo pri sv. Jakobu v Ljubljani in to kot provizorični, pomožni učitelj, kjer je služboval pol leta.

Maturiral je leta 1861., ko je bil šele v 17. letu; zato je moral prositi ministrstvo, ki je njegovi prošnji tudi ugodilo, da je bil istega leta nastavljen kot provizorični učitelj v Črnomlju.

Poln mladeniških idej se je podal čez Gorjance v Belo Krajino ter se prijavil svetni oblasti, da nastopi svojo službo. Šele nekoliko dni pozneje se je predstavil Martinu Skubicu, dekanu v Semiču, kot nadzorniku konkordatnih šol.

Dekanu Škubicu pa ni bilo všeč, da se je 17 letni mladenič predstavil poprej svetni oblasti in potem šele njemu, dekanu in nadzorniku.

Prav rad je pokojnik pravil anekdoto iz svojega pričetnega službovanja: „S praznim želodcem in s praznim žepom sem se napotil osmi dan v Semič. Nič slabega sluteč, potrkam na dekanova vrata. ‚Noter!‘ zadoni močan glas. Strahoma primem za kljuko, odprem ter se prav globoko poklonim, kakor je bilo takrat zaukazano, in se predstavim: Anton Jeršinović, pomožni učitelj v Črnomlju. — Dekan namrži obrvi in jezno zarohni: ‚Kje ste bili poprej? Ali ne veste, da bi se morali najprej pri meni zglasiti? Danes Vas ne sprejmem. Pridite čez tri dni! — To Vam nalagam za kazen. — Hodite!‘ — Potrt sem romal nazaj v Črnomelj, čez tri dni sem pa zopet capljal po blatu v Semič.“

Izpit učne usposobljenosti je napravil leta 1865.

Ko je prišel v Črnomelj, je bila šola že štirirazredna. Ravnatelj na tej konkordatni šoli je bil tedanji redni katehet Jernej Kosec. Pokojnik je služboval pod vodstvom štirih katehetov. Ko se je preselil njegov prvi svetni voditelj Josip Juvan v Gradec, je bil imenovan dne 21. septembra 1871. leta Jeršinović nadučiteljem.

Leta 1876. je postal okrajni šolski nadzornik za črnomaljski okraj; leta 1895. pa je bil nadzornik za novomeški, kočevski in črnomaljski okraj ter je bil kot tak do svojega vpokojenja 1902. leta.

Že v prvih letih svojega službovanja je zapazil pokojni Anton, da je Bela Krajina jako zaostala na gospodarskem polju. Odločil se je izpopolniti svoje znanje posebno v sadjereji. Obiskoval je dva kmetijska tečaja, in sicer po pol leta na Dunaju in v Mariboru.

Pod njegovim vodstvom se je vršilo žlahtno cepljenje dreves v črnomaljskem okraju.

Vnet za napredek učiteljstva, je ustanovil leta 1875. okrajno učiteljsko društvo s sedežem v Črnomlju ter bil njegov prvi predsednik.

Za zasluge, ki si je jih pridobil na polju šolstva, ga je Belokranjsko učiteljsko društvo izvolilo svojim častnim članom. Svojo ljubav in naklonjenost pa mu je učiteljstvo pokazalo ob njegovi 25 letnici nadzorništva s tem, da mu je poklonilo srebrn pokal.

Posebno je čislal učitelja, ki ni bil samo učitelj v šoli, ampak tudi izobraževalec naroda zunaj šole. Kar je zahteval od učiteljstva, to je ustvarjal tudi sam. S svojim zgledom je bodril tudi druge tovariše k delu.

Ustanovil je leta 1885. v Črnomlju posojilnico, katere delaven načelnik vkljub svoji bolezni je bil do smrti. Leta 1898. pa je zasnoval in postavil krasno posojilniško zgradbo, ki je kras mestu in monumentalni spomenik njegove neizčrpne delavnosti.

Nič manj krasna stavba, ki ovekovečuje njegovo marljivost, je Franc Jožefova šola v Črnomlju. Po njegovih zaslugah so jo odprli pouku leta 1890.

Mnogo krasnih šol, posebno ono v Metliki, so zidali pod njegovim nadzorništvom.

Kot ustanovnik in nje prvi načelnik prostovoljne požarne brambe ter kot ustanovni član, nekaj časa predsednik, tajnik in pevovodja Čitalnice je skrbel, da dobita te dve društvi stalne, brezplačne prostore v posojilniški hiši.

Kar je ustvaril, vse stoji na trdni skali. Kar je bil pokojni Gangl, oče našega Engelberta, Metliki, to je bil Jeršinović mestu Črnomlju. Bila sta voditelja, a zraven tega tudi marljiva, neumorna delavca.

Da zbudi veselje in življenje v meščanih, je pokojni Jeršinović ustanovil „mestno godbo“ in bil tudi sam njen načelnik. Dostikrat je rekel: „Življenje brez petja, je pomlad brez cvetja.“

Vrhu vseh doslej omenjenih častnih mest je bil od leta 1880. pa do smrti odbornik in tajnik cestnega odbora. Nadalje je bil mnogoletni mestni odbornik in že v letih 1890. do 1894. član odseka za belokranjsko železnico.

Njegovo požrtvovalno delo je našlo povsod splošno priznanje.

Ko ga je vladar odlikoval z zlatim zaslužnim križcem, so ga občine Črnomelj, Talčji Vrh in Loka izvolile leta 1893. častnim meščanom, oziroma občanom.

Ob priliki vpokojenja mu je bil podeljen častni naslov ravnatelja.

Zadnja leta njegovega službovanja mu je nadležna smrt prehlade potisnila palico v roke. H koncu življenja pa ga je posadila v voziček.

Največja uteha v njegovi bolezni so mu bili njegovi otroci in njegova soproga. Ginljivo je bilo videti, ko je oprt na rame svojega poedinega sina v častniški uniformi korakal po sobi.

Neizbrisen pa ostane vsakomur prizor pri neki svečanosti, ko so ga dvignili junaški sinovi: stotnik Adolf, nadporočnik Gustav in poročnik Nac ter ugledni gimnazijski profesor Anton svojega ljubljenega očeta v voz. Solze ginjenosti so stopile vsem navzočim v oči in vsakdo je moral priznati, da so vrli sinovi vredni vrlega očeta!

Razen prej omenjenih sinov je ostavil pokojnik še dve hčerki, ki sta obe preskrbljeni. Starejša je soproga nekega višjega uradnika, mlajša pa verna družica uglednega trgovca.

Za ljubljenim svojim možem žaluje še njegova mila soproga, verna spremljevalka njegova. Negovala ga je v vsej dolgoletni mučni bolezni tako milo in presrčno, kakor neguje mati svoje nad vse ljubljeno miljenče. Čast taki ženi!

Veličasten pogreb je pričal, kako obče spoštovan in priljubljen je bil pokojni Anton. Učiteljstvo mu je zapelo tri žalostinke, nagrobni govor pa je govoril metliški župan g. Jutraš, pokojnikov dober prijatelj.

Solnce je že davno zašlo in prvi tihi mrak je zagrnil otožno pokopališče, ko so spustili rakev v hladno zemljo.

Pokojnik leži v kapeli, ki si jo je sam s svojim neumornim delom zaslužil.

A tudi v tega blagega moža so se zaganjale klerikalne hijene!

Tako si, dragi tovariš, dokončal svoj tek zemeljskega bivanja! Prerano nam Te je ugrabila neizprosna smrt.

Še dolgo, dolgo bodo obrnjeni pogledi Tvojih otrok tja v Belo Krajino, kamor Te je dovedla usoda pred polstoletjem kot 17 letnega mladeniča. Še dolgo bodo uhajale želje Tvojih sinov na domače ognjišče, kamor so se ponovno zbirali skoro vsako leto. Še dolgo bodo iskali žarkih Tvojih pogledov, ki so jih oživljajoče pozdravljali, kakor pozdravlja jutranje mlado solnce pomladne cvetove.

Ali Tvoja usta molče, Tvoje oko spava nevzdramen sen in Tvoje srce počiva počitek trudnega potnika!

Ti spavaš!

Spavaj, dragi, spanje pravičnika, saj namesto Tebe govore Tvoja dela. Posloviti se nam je od Tebe, dragi tovariš, z željo:

Naj Tebi v daljah lepše solnce sije,
tam v daljnih daljah brez solzá,
dejanje polstoletno Tebi venec vije,
Ti živel si za blagor naroda.

Saj Ti poznal za narod svoj si žrtev,
bistril si um, preganjal strah in mrak,
tovariš Tone, Ti za narod nisi mrtev,
dejanj ne krije Tvojih črn oblak!

In kadar spet ozeleni Dobrava,
zažvrgolel škrjanček bo z višin,
z njim narod glasno klical bo Ti: „Slava!“
nikdar Tvoj ne zamre spomin!

Tihozor.

† Pavle Šilc.

„Za menoj ne boš nič pisal, veš, ko bom umrl.“

„Seveda, ker boš ti za menoj, kaj, Pavle?“ je bil moj odgovor pred več kot petnajstimi leti, ko smo še imeli na Pivki z očetom Zamanom svoja shajališča pri mami na Dilcah, v Hraščah, v Šmihelu in Landolu, pri Pikcu in na Vei. Ubeljskem, na Razdrtem in na Lozicah. Kjer je bil zraven Pavle, tam ni bilo brez zabave, brez smeha. Pristna ribniška natura je bil in nič zlobna. Vedno vesel, kratkočasen, navadno brez denarja, vendar ne preveč zadolžen. Dober organist in dober pevovodja, vesten učitelj, zvest prijatelj... bil — moj Bog! — in zdaj Te ni več.

Ko smo se lani 5. avgusta v Novem mestu sešli popoldne delegatje pred zborovanjem delegacij Zaveze pri Tučku, kdo je bil bolj vesel kot Ti, Pavle? „Lej ga no — Pivčana!“ je bil stari pozdrav in potem spominov brez konca. Saj se nisva videla toliko let. S svojim ribniškim humorjem je prav izvrstno sodeloval, ko smo na posebno slovesen način mi — 25 letni veterani — praznovali „srebrno maturo“. Z njegovo gospo soprogo smo naslednji dan popoldne živeli samo nekdanjim časom, nekdanjim spominom. Kakor bi bil slutil, da se vidiva poslednjič.

Kamorkoli sva dregnila v prošlost, je bila veleinteresantna. Če sem ga vprašal, koliko je zaslužil kot direktorjev „škrivan“ v Kopru, se je moško odrezal: „En par podplatov“. Ko je mene podražil, koliko denarja sem imel v Stranah pri Posegi, kjer smo obirali pečenega petelina, sem moral priznati zopet: „En par dvojač“. Spominjala sva se, kako smo o velikonočnih počitnicah v Naklem poleg Škocijanskih lukenj jedli velikonočno jagnje pri gostoljubnem starinu duhovniku K., ki nas je prosil navzoče pevce, naj uberemo domačo pesem. In ubrali smo jo tako, da je pomagal celo slučajno navzoči slovenski renegat in sedanji nemškutarski okr. šol. nadzornik prof. Sch. Le prerano se nam je bližala noč, in preko „lukenj“ se pa ponoči ne more čez Gabrk in Senožeče pod Nanos. Zopet je bil Pavle v svojem elementu. Pokazal je nama tisto popoldne že prej mesto ob zeleni Reki, kjer je bil nekoč kopajočim se Tržačankam poskril obleko in se jim potem smejal v grmovju. Pozneje je poiskal čoln župnika Š. in ustregel javkajoči laški gospodi — prav lahko.

Pavle je namreč služboval pod Vremščico in kakor povsod tudi tukaj uganjal svoje čarobije. Rad je povedal, kako se mu je godilo med Kočevarji. Bil je namreč izboren violinist in našel prvo leto po dovršeni maturi ugodno mesto v Kočevju. Pozneje ga niso marali, ker je bil zaveden, odločen Slovenec. V Žireh je bil tudi starosta Sokola.

Kakor v Vremah se je tudi pozneje na Pivki zbral okrog njega zbor prijateljev, med temi tudi pisec teh vrstic, ki zadnjič v dolenjski metropoli nisem mogel drugače, nego da sem ga podražil: „Kako pa tedaj v Hrenovicah, ko si končal „credo“ pete maše pri „homo factus est“, t. j. približno na sredi?“ (Pavle je namreč za blagoslovljenje novih zvonov komponiral sam novo latinsko mašo ter končal svoj umotvor do „credo“ prav na sredi. To ga ni spravilo prav nič v zadrego). „Tako znamo pri nas!“ Župnik je bil hud, češ: drugod pojejo o takih prilikah „credo“ do konca. — „Pri tej maši ne.“ — Zakaj ne? — „Ker ga nima“. Tedaj se je začela pesemca na drugem koncu.

Natančno mi je povedal, kako se je poslovil od Hrenovic in se uvedel v Žiri. Njegova gospa soproga se je uprav dražestno nasmehnila, ko sem ga vprašal v Novem mestu pri Zvezdi, kako je segal v roko ob slovesu iz Hrenovic prijateljem in prijateljicam na Dilcah, v Hraščah, Landolu, Šmihelu, Hrenovicah, Hruševju, pri Pikcu i. t. d. — „Prav lahko“, je bil odgovor in tudi sam se je nasmehnil. Zaupal mi je, da si je slednjič gmotno opomogel in pogledal svojo soprogo. Vsi smo se umeli. Dne 7. avgusta 1910 je v Bršljinu zazvižgal vlak na Stražo, trčila sva poslednjič, želeč si

snidenja in sva se videla zadnjikrat. Različna so bila najina pota. Imel je še dolg načrt za potovanje o počitnicah, mene je „vleklo“ domov k družini, k opravilom. Še sem tu, a ti, Pavle, v nebesih. Da, učitelja čaka le kratka sreča na svetu. Kmalu se vidimo! Pax tibi!

Ivo Trošt.

---

† Slavko Cepuder.

Mlado, nadepolno življenje je podleglo kruti usodi. Slavko Cepuder, mož poln idealov in navdušenja za učiteljski stan, je postal v cvetju svojega življenja žrtev učiteljske morilke — jetike.

Poln idealov, pravimo, je bil on, ki je legel v prezgodnji grob. Da, res! Poln idealov in navdušenja za učiteljski stan je zapustil l. 1908. ljubljansko učiteljišče. Nanizal si je lepe načrte, kako bo služil svojemu narodu, ki ga je presrčno ljubil in koristil svojemu teptanemu stanu, ki mu je bil vdan z dušo in telesom.

Na to mlado, dehtečo cvetko v učiteljskem stanu je pa padel mraz ter ji zamoril razvoj že v popju. Kruta usoda je zanesla idealnega mladeniča pod brezsrčno vodstvo materialista, pustolovca in stratsnega strankarja! To je bil prvi smrtni udarec na mehko srce blagega Slavka Cepudra. Kaj je ta siromak prebil pod tem strankarjem, vemo mi, ki smo mu otirali solze in zalivali tolažilnega balzama v njegovo dušo. Tiste grde, nekolegialne spletke, ki so jih uprizarjali proti njemu, da bi bil očrnjen navzgor, da bi mu odjedli eksistenco, so zagrenile njegovo mlado življenje ter mu prizadejale smrtno rano. In to samo zaradi tega, da bi mladi mož zatajil svoj značaj in svoje prepričanje, ter vstopil v tabor tistih, ki se družijo z nasprotniki šolstva in učiteljstva ter zasledujejo vselej in povsod le svoje lastne koristi.

Ko ni šlo pri pokojnem Cepudru s terorizmom, je poizskusil njegov šef, brezznačajni egoist, svojo srečo s sladkimi obljubami, ter mu ponujal stranski zaslužek v nekem klerikalnem zavodu.

Tudi to ni premotilo značajnega Cepudra. Ostal je zvest svojemu notranjemu prepričanju, četudi bi ostal brez službe! In ni malo manjkalo, pa bi bil ostal brez kruha, in njegovi ideali bi bili poteptani in uničeni bržkone za vselej. Njegovim faktičnim morilcem naj črv razjeda črno vest do konca dni! Maščuje naj se na njih z vso grozovito silo! — Tu so mu pa priskočili na pomoč njegovi napredni tovariši in prijatelji, ki so zastavili na merodajnih mestih ves svoj vpliv, da ni postal Slavko žrtev Nepomukovih spletk. Dobil je službo na Barju in kmalu na to pa na I. mestni šoli. To bi ga morali videti, kako vdan je bil tema svojima voditeljema, ker je spoznal v vsakem blagohotnega svetovalca, tovariša in prijatelja. Zato se je pa obeh oklenil z vsem srcem in z vso svojo dušo. Bil je naravnost vzor pridnega in vestnega učitelja in odkritosrčnega tovariša. To izpričevalo mu je dal tudi njegov nadzornik, ko je pregledoval njegove vzorno spisane uradne spise in vestno spisane in popravljene izdelke učencev. Prepričal se je, da so delali Slavku Cepudru veliko krivico, ki je pa ni zakrivil nadzornik, ampak Jeglič! Taki ljudje niso vredni, da jih zemlja nosi!

In tako je ta mladi idealni mož pokusil že prvo leto svojega službovanja grenki učiteljski kruh, ki je pa tembolj grenak, če mu ga grene lastni tovariši in ga mora mehčati s svojimi grenkimi solzami.

Prestal je! — — —

V četrtek, dne 23. marca t. l., par minut pred poldnevom ga je objel smrtni angel ter ga rešil trpljenja in pomanjkanja. Rešil ga je bližine tistih, ki so mu že ob življenju kopali in izkopali grob! Njegova „dobra mamica“ — tako je on vedno nazival v družbi svojo mater — je sedela poleg njega ter pisala klerikalnemu trdosrčnežu, da bi ji v teh stiskah izplačal njen zaslužek, kar se pa ni zgodilo. Kar začne Slavko globokeje in bolj poredkoma dihati. Mati zaihti; na pomoč priskoči drugi sin; ta ga vzdigne, Slavko se nasmehne in — izdihnile svojo blago dušo. Obenem pa je Osveta potrkala na vrata voditelja II. mestne šole . . .

In ta nasmeh se drži Slavka tudi na mrtvaškem odru, ki priča, da ga je božji angel povedel tja, kjer ni križev, težav, ne joku! —

Porodil se je Slavko Cepuder l. 1889. v Leskovcu, kjer je bil njegov oče nadučitelj, ki je bil pa pozneje premeščen na Studenec pri Krškem. Tu je bil oče nadučitelj, mati pa učiteljica. Ljudsko šolo je pohajal pokojni Slavko dve leti pri svojem očetu in dve leti pa pri svojih sorodnikih v Bolcanu na Tirolskem. Potem je prestopil v srednjo šolo. Prvi in drugi gimnazijski razred je dovršil v Beljaku, oziroma v Št. Pavlu na Koroškem; tretji in četrti gimnazijski razred je pa pohajal v Ljubljani. Nato je prestopil v ljubljansko učiteljišče, kjer je l. 1908. maturiral s prav dobrim uspehom.

Pokojnik je bil godbeno jako naobražen; do petja je imel posebno veselje. V Bizovniku je imel svoj pevski zbor in zadnje leto pred boleznijo je bil pevovodja pevskega društva „Slavec“. Tudi pri „Glasbeni Matici“ je bil neumorno delaven, kjer je poučeval učiteljiščnike v pevovodstvu.

Obe leti svojega službovanja je bil odbornik „Ljubljanskega učiteljskega društva“, ki mu je v znak hvaležnosti položilo venec na krsto. Lep venec mu je poklonil tudi učiteljski zbor I. mestne šole, kjer je pokojnik nazadnje služboval. Spomnila se ga je tudi „Glasbena Matica“, ki mu je položila na grob lavorjev venec. Pred hišo žalosti mu je zapel ad hoc sestavljeni pevski zbor, obstoječ iz učiteljiščnikov in članov pevskega društva „Slavec“.

Mlad se je ločil Slavko Cepuder od nas, a za sabo je zapustil sled in spomin neumorno delavnega narodnega učitelja, vzornega tovariša in kremenitega značaja.

V miru počivaj, blaga duša! Mi bomo poskrbeli, da se osvetimo za krivice, storjene nad teboj!

Ob prezgodnjem grobu.

Manom Slavka Cepudra.

Manj strašna noč je v črne zemlje krili,
ko so pod svetlim solncem sužnji dnovi!

Z nasmehom na obličju je umrl, in ta nasmeh mu je ostal na obličju še nadalje, ko je že končal trpljenje, ki mu ga je nakladalo življenje.

Bil je to oni ironični nasmeh, ki je z njimi prenašal najhujše udarce usode; oni ironični nasmeh, ki si mu ga lahko bral z obraza, če mu je življenje naklonilo tudi kako radostno urico. Trenuten lunin žarek v temoti dolge, viharne noči . . .

Stala sva na Marijinem trgu. Pripovedoval mi je, da je bil pri zdravniku in da pojde v bolnišnico. Težko je stal, komaj je hodil . . .

„Na Bizovik pojdem še danes.“ — Po kaj? — „Učit pojdem.“ — Počemu, pojdi v posteljo. Slab si! — „Moram, obljubil sem. Prišli so me prosit kmetje sami“. — Slab si, opravičili ti bodo. — „Ne; hoteli so zbor uničiti. Intrigirali so. Rovali so zoper mene. Pojdem! Obljubil sem in hočem pokazati, da imam trdno voljo in da ne delam sebi v dobiček. Peljal se bom, če ni drugače.“

Ne muči se! — In zopet ga je obšel oni ironični nasmeh. Zaničevalen se mi je zdel. Zakašljal je in odšel — —

In drugi dan so mi pripovedovali, da je bil v Bizoviku, učil je zbor peti. Nazaj ni mogel več sam. pripeljati so ga morali.

Hotel je iti drugi dan v šolo, a ni se mogel več dvigniti iz postelje Moral je v bolnico . . .

Prišel je k meni: „Kaj sem napravil?“ — Kaj? — „Ne vem!“ — Od kje ta zmedenost? — „Bil sem na magistratu.“ — Zaradi česa? — „Prezrl sem nekaj napak pri korekturi v zvezkih.“ — In to so delikti, na podlagi katerih obešajo ljudi, uničujejo eksistence? — „Da! Službe ne dobim!“ — Kdo je ovadil? — „Ne vem . . .“ — S čim pričajo? — „Zvezki leže na magistratu.“ — Kdo jih je nesel tja? — Ne vem — —“ — In kaj naj dokazujejo in dokažejo? — „Da ne znam slovenčine . . .“

In zopet mu je zaigral oni ironični nasmeh na obrazu. Bil je žalosten, potrt in hotel je to prikriti.

In tako justificirajo uradno komisijo in izpričevala, ki jih ona izdaje! Kdo je ta človek? Poznam ga. Moj predstojnik je! Nočem ga imenovati.“

To je denunciacija!

„Da! . . . Vem! . . . Navajen sem. Ni to najhujši udarec, ki sem ga prebil tu!“

In zopet se mu je zazibal ironični nasmeh na licu. Rekel ni ničesar . . .

In tisti ironični nasmeh mu je ostal na obrazu tudi, ko je umrl. Molčal je; in ta nasmeh je pripovedoval in pričal zopet to, kar mi je sam pripovedoval tedaj.

Še več mi je povedal. — On molči, zato molčim tudi jaz. On ne more, zato ne morem tudi jaz: da bi zbujal srd in sovraštvo nanj, ki ga ni zaslužil.

Bil sem pri njem v bolnici. Ležal je v postelji. Govoril je tiho in hripavo. Obraz mu je bil bled in upadel, oči so mu žarele tako kakor prej; pogum in energija sta odsevala iz njih — tako kakor prej.

Zopet mu je zaigral nasmeh na obrazu. Dvignil se je na postelji, in ironični nasmeh mi je pričal, da je vesel mojega prihoda — ker že precej časa nisem bil pri njem.

„Glej, služil sem, plačo so mi ustavili.“ Slišal sem, rad bi pomagal! — „Služkinji odpovedo na štirinajst dni, meni sploh odpovedali niso, ustavili so kratkomalo plačo.“

„Bolan sem, prosil sem za dopust in nisem ga dobil. Posla vzdržuje še štirinajst dni gospodar, če zboli v času, ko je služil pri njem; meni so ustavili plačo in dopusta nisem dobil.“

„Supliral sem za rajnim Bahovcem pol leta, ko je on umrl, sem poučeval pol leta brezplačno. V počitnicah tudi nisem prejel niti vinarja. Potem mi niso hoteli dati službe . . . Sedaj so mi ustavili plačo, ker sem bolan in ne morem poučevati.“

„Smo li res na slabšem nego hlapci?“

„Delal sem prošnje — brezuspešno!“ Prosili in pojasnjevali so drugi — — brezuspešno!

Žalosten sem odhajal od njega. Krivica se je godila, a zaman so jo pojasnevali. Zaman, ker so iskali v bolezni — politike . . .

Okreval je malo, vstal je, a moral je zopet leči. Zavratna bolezen — jetika!

Bil sem pri njem na domu. Solnce je sijalo pri oknu in pri vratih od balkona v sobo.

„Bolje je. Solnce bo gorkeje, toplo bo, in pojdem na jug. Pojdem v zdravilišče. Krepkejši sem.“

In dvignil se je na postelji. Zakašljal je in moral zopet leči.

„Podporo sem dobil, a ne od deželnegaa odbora. Dobil sem jo od zdravnikov — od Društva za bolne na pljučih.“

In rečeno mi je bilo, da je dež. odbor odklonil prošnjo, ker mu je dalo podporo društvo zdravnikov. Hm! Osem mesecev bolezni, bolnica, zdravila in drugo, in odklonili so . . .

Da, da! V bolezni iščejo politike, kalijo mir, provzročujejo — bedo, smrt!

Ko bi hotel postati neodkrit, ko bi hotel zatajiti sebe, kakor so mu nasvetovali — — Vse, vse bi bilo dobro, le za poštenost ni pravice na svetu! —

Zaslišim glas: „Mir in pokoj vsem, ki tu počivajo — — —“

Mir, da — mir! Kdo to govori? Kdo je kalil mir in kdo je napravljal prepir med slogo?

In spomnil sem se na besede: „Ne, hoteli so zbor uničiti. Intrigirali so. Rovali so zoper mene. Pojdem! Obljubil sem in hočem pokazati, da imam trdno voljo in da ne delam sebi v dobiček.“

„Mir in pokoj vsem, ki tu počivajo.“ Da, tu je mir, ker do sem ne sega vaša moč. Pod zemljo je mir, ker ga niste v stanu kaliti!

Umirali so zadnji akordi pesmi. Pevci, ki jih je sam vežbal, so mu izkazali zadnjo čast! —

Zapiral se je drugi grob v kratkem času! Bobnelo je kamenje na rakev, in odmevali so zamolkli udarci. Njih glas je bil votel, in zazdelo se mi je, da hočejo ti udarci nekaj povedati . . .

Grob se je zapiral vedno boljinbolj, gomila je naraščala

Končano je! — Med deževjem je zapihal veter in ko je obšel gomilo, je čudno zazvenel njega glas.

Zdelo se mi je, da čujem glas, ki mi pripoveduje še čudne dogodbe o dveletnem službovanju učitelja-trpina, ki ni klonil duha, ni omadeževal svoje časti in značaja in je moral mnogo, mnogo pretrpeti, dokler ni našel miru tam, do kjer ne sega njih moč . . .

Prepozno je! Krivic niste v stanu več poravnati! Nekaj kakor umor leži na vaši vesti!

Pravica v Istri!

V Istri smo tako srečni, da ni potrdil deželni odbor štirinajstim slovanskim občinam proračunov za l. 1911. S tem so ustavili tem občinam vse dohodke, ker vse te občine nimajo pravice pobirati občinske doklade. Prišle so zaradi tega v hudo stisko, ker nimajo s čim pokrivati svojih rednih in izrednih stroškov. In v „Edinosti“ od 24. marca t. l. čitamo, da je izdala neka občina ta-le razglas:

„Proračuni za l. 1911. še niso potrjeni. Zaradi tega se ustavlja vsa izplačila, kakor: a) zapadli obroki; b) šolski pavšali; c) čuvajnine; č) razne dnevnice; d) podpore ubogim; in sicer do preklica.“

Marsikomu se zdi čudno in trdosrčno to, a kdor pomisli, mu mora biti umljivo; zakaj kdor nima dohodkov, mora ustaviti izplačevanja: saj je vsakemu znan pregovor, ki pravi: „Tam, kjer nič ni, še vojna ne vzame.“

Prizadete so, oziroma bodo tudi šole teh občin, ker so zaradi deželnega zakona istrske občine dolžne staviti in vzdrževati šolska poslopja in njih opravo ter plačevati stroške za snaženje, kurjavo in druge potrebnosti v šoli, tako da dežela ne plačuje nič drugega kot učiteljstvo in učila. Občine so torej ustavile, oziroma ustavijo pavšale, s katerimi se plačuje snaženje, kurjava, tiskovine, kreda, črnilo i. dr. To so opravila, ki bi jih imeli opravljati šolski sluge. Ker pa bi narasli stroški, ako bi se postavilo na vsaki šoli slugo, dovoljuje deželni zakon, da oskrbujejo ta opravila šol. voditelji proti po c. kr. okrajnemu šol. svetu določeni odškodnini (§ 18. dež. zak. z dne 30. marca 1870, št. 20.).

V našem listu smo že povedali, da zaradi tega niso obvezani šol. voditelji oskrbovati opravila, izvirajoča iz pavšala, in je nekoliko šol, kjer ne oskrbujejo teh opravil. Ako je pa komu občina sedaj ustavila izplačevanje pavšala, je najenostavneje, ako tudi on ustavi oskrbovanje teh opravil. Razume se, da to mora naznaniti občini in potom okrajnega deželnemu šolskemu svetu. —

S tem ostane šola brez krede, brez črnila in drugih potrebščin, a je v malo dneh toliko zamazana, da je nemogoče poučevati v njej iz zdravstvenih ozirov. Okrajni in deželni šolski svet sta ravno oblastniji, katerih dolžnost je, da skrbita, da ne nastanejo take razmere in dolžnost je okrajnih zdravnikov, da v takih razmerah takoj ustavijo šolski pouk. Tudi je dolžnost deželnega šol. sveta, da skrbi, da se redno izplačujejo vsi stroški za šolo (§ 40. dež. šol. zakon z dne 27. julija 1875, 18). V normalnih razmerah mu je to lahko, ker ako noče katera občina pokrivati stroškov za šolo, se ji sekvestrira naklade pri davkariji, kar je pa v tem slučaju nemogoče; ker pa ne preostane c. kr. nametniku nič drugega, kakor da ustavi pouk na dotičnih šolah za nedoločen čas ali pa da poskrbi, da deželni odbor izvrši svojo dolžnost in potrdi preudarke prizadetih občin, ker tu gre za stroške, ki jih mora občina preudariti v isti meri, kakor ji je določil okrajni šolski svet. Žal, da v nekaterih občinah niso ti stroški sistemizovani po okrajnem šolskem svetu. Koprski jih je določil s svojim odlokom dne 28. oktobra 1910, št. 903, a so bile nekatere občine v svoji maniji, da nasprotujejo šolstvu in učiteljstvu, toliko kratkovidne, da so se pritožile proti temu. Upamo, da sedaj lahko uvidijo same to kratkovidnost.

Kakor smo prej rekli, bi lahko deželni šol. svet ustavil pouk na prizadetih šolah za dlje časa. V tem slučaju pa morajo nastopiti starši in se pritožiti pri ministru. Nadejamo se, da se dobi tudi dovoljno število državnih poslancev, ki bodo v državnem zboru interpelirali ministra za bogočastje in nauk; zakaj saj je on dolžan skrbeti, da se vrši državni zakon, ki določuje, da morajo vsi otroci od 6.—14. leta biti deležni pouka ljudske šole.

Vemo, da ne pojde vsa zadeva tako gladko, kot se jo popiše, in vemo, da bo marsikateri voditelj imel sitnosti in neprijetnosti, a vemo, da je vse to v borbi za obstanek in pravice našega naroda v Istri, in vemo, da v tem oziru ni še nikdar istrsko učiteljstvo pozabilo svoje dolžnosti!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v nedeljo, 2. aprila t. l. ob pol 2. uri popoldne v dekliški šoli v Rudolfovem po tem vzporedu:

1. Poročilo predsednika.
2. § 420. kaz. zak. in učitelj — vzgojitelj, predava gosp. preiskovalni sodnik A. Kuder.
3. Mladina in alkohol, predava tovariš Fr. Zagorc.
4. Volitev delegatov za Zavezino zborovanje.
5. Slučajnosti.

Na dnevnem redu so važne stanovske zadeve, zato pričakuje polnoštevilne udeležbe

odbor.

Štajersko.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga, reg. zadruga z omejeno zavezo v Celju, je začela poslovati ter je imela v nedeljo, dne 5. marca t. l., prvi uradni dan. Dozdaj je nad 20.000 K prometa. Zanimanje za zadrugo je jako živahno in vidi se, kako potrebna je bila.

Posojuje zadružnikom po 6% na razne načine vračevanja, a vloge sprejema od vsakogar po 5%. Da ustreže mesečnim vračevalcem, obrestuje vloge, ki dojdejo najpozneje do 5. dne meseca, že za ves dotični mesec. Položnice c. kr. poštne nakaznice so na razpolago!

Uradne ure so vsako nedeljo od 8. do 11. ure dopoldne v Celju, Breg št. 26, I. nadstropje.

Za natančneja pojasnila pa se je oglasiti pod naslovom „Učiteljska zadruga — Griže pri Celju.“ Za odgovor je vedno pridjati 15 vinarjev v znamkah.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborvalo dne 25. marca t. l. Z gosti vred je bilo udeležencev okolo 50. Pred zborovanjem je bila pod spretnim vodstvom nadarjenega pevovodje tov. Pregelna pevska vaja. Zborovanje je bilo dokaj zanimivo. Razgovarjalo se je o gojitvi petja in o drugih aktualnih društvenih zadevah, pri kateri priliki je tovariš predsednik naglašal, da mora vse naše organizatorično stremljenje zadobivati vedno jasnejše oblike, ki se kažejo v geslu: „Malo govoriti, a veliko in smotreno delati!“ Tov. Logar, znan kot ljubitelj narave in kot dober botanik, je prinesel nabasano puščico prvih oznanjevalk probujajoče se narave ter ob splošnem zanimanju obrazložil o njih najvažnejše. Tovariš Brinar je kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu podrobno poročal o delovanju te korporacije. Končal je z besedami: „Učiteljstvo naj si izvoli dobrega zastopnika, a zastopnik more biti dober le tedaj, ako ima zavedno učiteljstvo za seboj! Po tov. Černeju se je zastopniku izrekla zahvala.

Prihodnje zborovanje se vrši 7. majnika v Celju. Na dnevnem redu bo razgovor o šolskih zamudah, o vprašanjih in volitvah uradne konference in tov. Logar nas bo pa zopet vodil v kraljestvo cvetoče narave. Na polnoštevilno snidenje tedaj!

Učiteljsko društvo za celjski okraj. V četrtek, dne 6. aprila t. l., ob 1. uri pop. pevska vaja v okoliški šoli v Celju. Cenjene tovarišice in cenjeni tovariši sosednih okrajev se s tem še posebe prav vljudno prosijo udeležbe.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje letos drugič v četrtek, dne 6. aprila, ob 10. uri predpoldne v ptujski okoliški šoli. Poleg običajnih točk je na vzporedu predavanje tovariša Vekoslava Selinška: „Temelji etike“ in demonstracija pri čebelnjaku tovariša Josipa Wesiaka: „Čebelarjevo delo spomladi.“

Pomlad je tukaj. Vsa priroda se zbuja iz dolgega zimskega spanja in začenja novo življenje.

Pretežna večina tovarišev in tovarišic našega obširnega okraja pušča „nemoteno“ zborovati četrtino učiteljstva in potegovati se za napredek v stanovskih in didaktičnih zadevah. Dne 6. aprila bo gotovo lep spomladanski dan. Vabimo ob tej priliki omenjeno večino, naj se tudi ona zdrami prirodi enako ter naj stopi odpočita med že deloma utrujene prvoboritelje. Čim več nas bo, tem bolj bomo zadovoljni s svojimi uspehi. Saj — „ni večjega veselja nego je veselje nad lastnim delom!“

Ogorelec, t. č. predsednik.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 16. marca t. l., v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru. Dasitudi je bil kot predavatelj priglašen bivši naš tovariš g. A. Pesek, sedaj višji nadzornik „Prve Češke“, je pokazalo tuokrajno učiteljstvo tako malo zanimanja za zborovanje, da je še predsednik eno uro po napovedanem začetku s strahom in vznemirjenostjo štel navzoče člane, ne da bi mogel konštatirati sklepčnost. Iz neprijetnega položaja so ga k sreči rešile najbolj oddaljene tovarišice in tovariši, medtem ko nekatere najbližje šole niso poslale niti po enega zastopnika. V resnici jih je lahko sram! Če bodo vsi kazali tako malo stanovske zavesti, potem tužna nam majk!

Predsednik tov. Tomažič pozdravi s presrčnimi besedami gosta g. A. Peska ter mu izroči besedo. G. predavatelj je govoril najprej o „Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi v Celju“. Omenil je, kako se je iz prejšnjega socialnega odseka Zveze zaradi potrebe osnovala zadruga ter potem na raznih primerih pojasnjeval nje namen in njeno praktično vrednost. Poudarjal je dalje, da stoji podjetje na popolnoma reelnih tleh, kjer se ni bati prav nobenega rizika, in vabil navzoče učiteljstvo, da pristopi s kolikor največ deleži. Tudi naše društvo je pristopilo z enim deležem. V drugem delu svojega govora se je g. Pesek bavil z vprašanjem življenskega zavarovanja. Poudarjal je njega socialno in gospodarsko važnost ne le za posameznika, ampak tudi za celokupni narod. Posebe pa je naglašal ugodnosti, ki jih ima učiteljstvo, če se zavarujemo pri „Prvi Češki“. Za svoja temeljita in zanimiva izvajanja je žel gospod predavatelj odkrito in hvaležno priznanje.

V proslavo štiridesetletnice našega društva priredimo meseca avgusta slavnostno zborovanje s koncertom. Predpriprave so se poverile društvenemu odboru, ki se je še v to svrho pomnožil z g. ravnateljem Robičem in tovarišem Čehom.

Za prihodnje zborovanje smo določili Sv. Duh na Starigori, kamor poletimo v četrtek, dne 11. majnika t. l. Upam in nadejam se, da mi takratnega poročila ne bo treba začeti s tako pikrimi besedami kakor danes.

Brežko-sevniško učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. marca 1911. v Brežicah, in sicer ob precejšnjem številu udeležencev. Odzvali so se tudi Bizeljani. Iz Sevnice ni bilo nikogar. Pišece spijo že nekaj časa spanje pravičnega. — Prihodnje zborovanje se vrši na Vidmu dne 7. maja 1911.

Jedro zborovanja sta bili predavanji tovarišev Knapiča in Rismala. Tov. Knapiča predavanje „Prvi početki ljudskega šolstva pod Marijo Terezijo“ je bilo nad vse zanimivo, saj tudi pripoveduje predavatelj v tako poljudnih besedah. Pred Marijo Terezijo ni bilo pravzaprav še nikakih šol na deželi. Če pa je že kaj bilo, je to tako ničevo, da se ne izplača izgubljati besed. Pač pa nas stvar zanima toliko, v kolikor nam kaže grozno siromaštvo takratne šole, ki je bila le zakotna šola. Šele Marija Terezija se je začela zanimati za reformacijo lj. šolstva. Naročilo se je okr. glavarjem, da poizvedujejo o stanju ljudskega šolstva v njih področju. Ti so seveda dobivali informacije od župnikov, kvečjemu še od kakega učitelja-mežnarja. Žalostna in prežalostna so ta poročila, ki so jasen dokaz, da je bil vedno največji nasprotnik ljudske izobrazbe — duhovnik. So med njimi izjeme, a teh je kaj malo. Največ jih je odgovorilo, da ni treba nikakih šol, ker bi ljudstvo postalo ošabno in uporno proti duhovski, kakor proti posvetni gosposki. — Tovarišu predavatelju hvala na toli zanimivem predavanju.

Drugo predavanje je bilo o koroškem deželnem poslancu Steinwenderju in njegovem predlogu za skrajšanje šolske obveznosti in drugih enakih predlogih. Taka reformacija ljudskega šolstva kot si jo misli Steinwender, bi baje povzdignila šolstvo kakor tudi kmetijstvo na višjo stopnjo. Steinwender pa bi bolje storil, da proučuje njemu znanejše stroke, reformacijo ljudskega šolstva pa naj prepusti strokovnjaku, zakaj „le črevlje sodi naj kopitar“.

Brežko-sevniško učiteljsko društvo stoji na odločnem stališču proti takim in enakim, za našo dobo brezmiselnim in v pedagoškem oziru jako šepavim predlogom v svrho reformacije ljudskega šolstva!

Na vrsti so prihodnjič predavanja, določena za uradno konferenco. Društvena pravila ne določajo konverzacijskega jezika po zborovanju!

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo zboruje v šolskem poslopju v Tolminu dne 9. aprila t. l. ob pol 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Nekatere točke iz dušeslovja, predava g. ravnatelj Viktor Bežek.
2. Kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine.
3. Volitev delegatov za Zavezino zborovanje.
4. Izjava monsig. Pavletiča v okrajnem šol. svetu goriškem.
5. Morebitni predlogi in nasveti.

Z ozirom na 1. točko se vljudno vabi k obilni udeležbi ne le učiteljstva, ampak vsakogar, ki se zanima za ta predmet. Odbor.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja **K 57.343·65.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od ½2.—½3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Politiški pregled.

* **Prvi avstrijski dreadnought,** ki ga spuste v morje dne 24. junija, bo dolg 151 m, širok 21 m in globok 8 m ter bo imel 21.000 tonelat. Nova ladja bo vozila na uro 21 vozlov ali 38·8 km. Stroji obstoje iz treh turbostrojev, ki bodo dajali najmanj 25.000 konjskih moči. Novi dreadnought bo oborožen z dvanajst 30·5 mm topovi, ki bodo nameščeni v oklopnih stolpih, nadalje razentega še z velikim številom manjih topov. Na ladji bo tisoč mož posadke.

* **Ljudsko štetje v Avstriji.** Po sedaj dognanih podatkih znaša prebivalstvo tostranske avstrijske polovice 28,567.898, torej za 2,417.190 več ali za 9·2% več kakor leta 1900. V deceniju 1890—1900 je znašal prirastek 7·2%.

a **Protipoljsko iz Rusije.** „Wil. Wiestnik“ piše, da je od leta 1906 do 1910. ruska vlada v minski guberniji iztaknila 161 tajnih poljskih šol in jih zaprla. V 27 slučajih so glasom policijskih poročil te tajne šole ustanovili duhovniki, v 19 slučajih pa členi razpuščene „Oswiate“ v Minsku.

* **Prvi ženski govor** v zbornici je imela gdč. Bogstad v Kristijaniji. Govorila je, da je prijateljica miru in mirovnih sodišč, da bo pa vkljub temu glasovala za proračun za armado, ker je vojaštvo danes le obramba.

Obrambni vestnik.

** **Blamaža klerikalnega časopisja.** „Slovenski Gospodar“ je objavil na uvodnem mestu zadnje številke sledeči zanimivi izjavi: 1. Dne 19. maja 1910 smo objavili v svojem listu članek pod naslovom: „Tri milijone za učiteljstvo“. Podpisano uredništvo in podpisani odgovorni urednik izjavljamo, da je bil dotični napad nautemeljen in obžalujemo, da je bilo slovensko napredno učiteljstvo s tem člankom izpostavljeno pred celo javnostjo zaničevanju in zasmehu. 2. Dne 30. junija 1910 in dne 21. julija 1910 smo objavili v svojem listu pod napisom „Šmartno pri Slovenjgradcu“ dopise, ki se nanašajo na napad na Ignacija Kalinška in njegovo smrt. Podpisano uredništvo in podpisani odgovorni urednik izjavljamo, da je z ozirom na dognano sodno postopanje popolnoma neutemeljeno izraženo v teh dopisih sumničenje, kakor da bi bila „Narodna stranka“ ali pa gg. Ivan Kac, Franc Verdnik in Jakob Vrečko povzročili napad na pokojnega Ignacija Kalinška. Obžalujemo, da se je z objavo dotičnih člankov škodovalo dobremu imenu omenjenih gospodov. — V Mariboru, dne 11. marca 1911. — Uredništvo. Fran Rakovič, odgovorni urednik. To anonimno uredništvo je bilo v rokah duhovnika in državnega poslanca dr. A. Korošca. Oba članka so izrabljali klerikalci v volilnem boju med dr. Verstovškom in Iv. Kacem proti učiteljstvu in „Narodni stranki“. S tem so klerikalci sami priznali, kakih zaničevanja vrednih sredstev so se posluževali v volilnem boju, kjer je šlo bojda za obrambo „verskih svetinj“ in gospodarskih koristi slovenskega naroda. Udarec, ki so si ga dali klerikalci s to izjavo, je tem hujši, ker rohni pravkar pobožni škof Anton Bonaventura proti neklerikalnim listom, češ, da se poslužujejo samo laži in obrekovanja. Izjava jasno kaže, kam bi se moral Anton Bonaventura najprej obrniti. Vtisk izjave bo ostal isti, četudi so klerikalci takoj za njo napisali nekaj strupenih napadov na učiteljstvo.

Učiteljiščni vestnik.

(Konec.)

Narodno prosvetno delovanje.*)

1.

Sedaj nam je obdelati še točko: kakšna bi morala biti naša stanovska vzgoja z ozirom na naše narodno-prosvetno delovanje, torej narodni program naše organizacije.

Že naša stanovska vzgoja bi nam morala razjasniti problem malega naroda in bi nam morala začrtati jasen narodnostni program, ki bi se ne črtal le po merilu političkih strank, temveč bi imel svoje težišče v narodnem problemu samem in bi posegal posebno v njega manjšinjsko delo.

Zatorej bi bila prva naloga, da nas tudi naša stanovska vzgoja uvaja v to delo.

2.

Da lahko uspešno delujemo na glasbenem polju, nam je potreba prvič teoretične podlage, t. j. zadostne izobrazbe v tem oziru. Potreba nam je vedeti, pod kakimi pogoji bi se snovalo pevska društva; potreba nam vedeti, kako se ustanove pevska društva, kako se vodijo in upravljajo, da napredujejo. Ni pa to delo, ki bi se dalo odložiti na poznejši čas, potreba je zato že zgodaj prakse in praktičnega dela. Zatorej ni zanemarjati pouka v tem oziru v šoli in ga je pospeševati tudi zunaj šole s snovanjem medsebojnih pevskih društev in orkestra. Potreba pa je obiskovati glasbene zavode tudi izven šole, da se že vešči napotimo med ljudi in ne eksperimentujemo z ljudstvom. Potreba je proučiti v tem oziru položaj med ljudstvom, si določiti taktiko postopanja, se seznaniti s sestavo pravil takim društvom in njih poslovanjem.

Kratko povedano: Potreba je širiti smisel za glasbeno delo; potreba napraviti sistematični načrt za postopanje in potreba je združevati glasbene moči.

3.

Istotako se nam je telesno vzgojiti najprej samim, če hočemo telesno vzgojevati narod.

Seznaniti bi se nam bilo v tem oziru z načeli Sokolstva, z organizacijo in nje ustrojem, z zgodovino Sokolstva, z vodstvom sokolskih društev, s snovanjem sokolskih društev, s pravili vzornega sokolskega društva, s telovadnim sistemom sokolskim, s slavnejšimi možmi v Sokolstvu. Prirejati bi nam bilo vaditeljske tečaje in prirejati še posebne telovadne ure za prakso v posameznih vajah.

Tako vzgojenim bi nam bilo šele misliti na sistematiško prosvetno-narodno delo in le pod takimi pogoji bi lahko privedli naša društva do veljave in upoštevanja, ker vse naše prosvetno-narodno delo bi se moralo vršiti po navodilih naših društev in bi se vršilo po iniciativi teh društev.

Naše prosvetno delo dandanes, pa vkljub dobrim načrtom nima zato uspehov, ker nima prave podlage.

4.

Istotako je predavateljstvo polje, za katero bi se nam bilo že zgodaj pripravljati. Potreba bi se nam bilo pri tem seznaniti z umetnostjo predavateljstva in govorništva teoretično, kakor se že zgodaj vaditi praktično. Potreba bi nam bilo poznati v tem oziru drž. šol. zakon, ki nam na podlagi roditeljskih večerov sam nudi pot do predavateljstva in predavanj. Potreba bi bilo študirati, kako bi pospešili in bolj na praktični način razširili in s primerno taktiko pospešili ta naš delokrog. Potreba bi pa bilo tudi podati osnovne pojme v tehniškem oziru, kako se sklicuje, vodi, itd. predavanja in shode. Tudi v tem oziru bi nam bilo natančno seznaniti se s shodnim zakonom.

Tudi to naj bi izhajalo iz naših okr. učiteljskih društev, v katerih bi se centrilizovale vse predavateljske moči in bi si določale in porazdelile vsako posamezno polje in predavateljski delokrog.

5.

Istotako bi se nam bilo izobraziti v ljudskem knjižničarstvu in bi se imeli uvesti v delokrog knjižnic. Potreba bi se nam bilo poučiti, kako se ljudske knjižnice snujejo, kaka so pravila, kako se z njimi posluje, kako se pospešuje čitanje, kako bi se na podlagi uč. dr. menjavale knjige, kje bi se dobivale knjige, in si napraviti istotako sistematiški načrt za to delo.

6.

Važno panogo našega prosvetnega dela tvorijo naši prosvetni listi, ki so „Zvonček“, „Naša Bodočnost“. „Domače ognjišče“. Zatorej bi se nam bilo že zgodaj poživeti v delokrog teh listov, bi bilo proučevati njih program, njih slog in vse podrobnosti, ki pridejo tu v poštev. Potreba bi se nam bilo pečati z urejevanjem posameznega lista in z vprašanjem, kako to delo pospešiti, kako razširiti nje in njih delokrog.

7.

Kakor smo pa prej omenili proučevanje zadružništva s stanovskega stališča, tako bi ga morali proučevati z ljudskega stališča, t. j. s stališča našega narodnogospodarskega delovanja, in se morali uvesti tudi v isto.

Poleg vseh teh prevažnih vprašanjih, v katera bi nas morala uvesti naša stanovska vzgoja in nas bi morala usposobiti za to, je tudi važno že naraščaju dati misliti in proučevati, kakšno stališče bi bilo pravo stanovsko stališče napram političkim strankam in kakšno stališče imamo zastopati nasproti raznim strankam v stanu.

* * *

Tak bi torej bil sistematiški načrt naše stanovsko-narodne vzgoje.

Kako ogromno delo nas čaka, kako ogromno je polje naše stanovske vzgoje, koliko časa in sil bo potreba, preden se nam uresničijo naša stremljenja, to spozna le tisti, ki ima jasen pregled čez polje naše stanovske vzgoje in ki gleda v bodočnost in z bodočnostjo.

Toda eno zavest imamo lahko že danes, to namreč, da imamo vsaj jasne smotre za bodočnost — pred seboj.

*) Pri tem delu se bo marsikdo spominjal Peskove brošure „Na delo med ljudstvo!“ — Vse te ideje se dado uresničiti po malih izpremembah načrta, a na eno ni nihče mislil: Predpogoj temu delu je temu primerna vzgoja; ki nam vzgoji takih delavcev!

Kranjske vesti.

—r— **Tovarišu Franu Galetu,** učitelju v Ljubljani, sta umrla ljuba otroka Stanislav in Rozika. — Ko sta se oče in mati vrnila s pogreba Stanislavovega, sta dobila Roziko mrtvo. Pravijo, da so ju pobrale ošpice. Tako kruto prizadetim staršem naše iskreno sožalje!

—r— **Umrl** je dne 20. t. m. na kliniki na Dunaju tovariš Pavel Šilc, nadučitelj v Žireh. Imel je bolezen v grlu, ki ga je ugrabila v najlepših letih. Vrlemu tovarišu časten spomin!

—r— **Od škofjeloškega Sokola** smo prejeli in priobčujemo: II. zlet Gorenjske Sokolske Župe se vrši v nedeljo, dne 9. julija 1911, v Škofji Loki. Ob tej priliki tudi tamošnje sokolsko društvo razvije svoj prapor. Spričo tega je pričakovati, da stori vsak gorenjski Sokol svojo

dolžnost in pohiti isti dan s svojimi sobrati v naše prijazno gorenjsko mesto Škofjo Loko. Ravnotako se nadejamo, da se bodo tega redkega slavja udeležile tudi vse ostale naše sokolske župe in društva ter da pošljejo v čim največjem številu svoje krepke sokolske čete k našim čilim Gorenjcem! Na našem lepem Gorenjskem dobi vsakdo zavedno in gostoljubno slovensko ljudstvo, ki je še posebno ponosno na svoje krasno se razvijajoče Sokolstvo. Na tem izletu se bodo izvajale proste in orodne vaje in vršile tekme, kakor je o tem poročal zadnji Vestnik Gorenjske Župe. Za zdaj le opozarjamo na ta zlet in razvitje prapora mladega, a čvrstega škofjeloškega Sokola in prosimo vsa naša narodna društva, da se pri svojih prireditvah ozirajo na dan 9. julija.

Štajerske vesti.

—š— **Iz štaj. dež. šol. sveta.** Štaj dež. šol. svet je v svoji seji dne 9. t. m. dovolil delitev šestrazredne mešane ljudske šole v Studencih v petrazredno deško in petrazredno dekliško ljudsko šolo. Ljudska šola v Novi cerkvi pri Vojniku se razširi iz trorazrednice v štirirazrednico. Definitivno so nameščeni: na ljudski šoli v Jarenini def. učit. Jože Čonč; v Kapelah prov. učit. Jože Jerše, v Jurkloštru prov. učitelj Andrej Gostiša, pri Sv. Marjeti poleg Rimskih toplic prov. učitelj Karel Drofenik, v Kamnici pri Mariboru prov. učiteljici Milka Wach in Pavla Bazelj, v Ljubečnem Viktorija Zöhrer, v Petrovčah Marija Confidenti. Za okr. pomožnega učitelja v slovenjegraškem polit. okraju je imenovan prov. učitelj v Mariji Puščavi Andrej Leskovšek.

—š— **Štajerska kmetijska družba** ima dne 29. in 30. marca svoj občni zbor v Gradcu. Mariborska „Straža“ se zavzema za to, da bi dobil v družbinem odboru tudi ravnatelj kmetijske šole v Št. Jurju, g. I. Belle, virilen glas, kakor ga imajo njegovi nemški tovariši. Pridružujemo se temu mnenju in izrekamo željo, da bi se zastopniki spodnještajerskih podružnic, ki so večinoma v naprednih rokah, prav mnogoštevilno udeležili občnega zbora. Zaradi napetih razmer v deželnem zboru utegne priti na njem do prav burnih prizorov.

—š— **Disciplinarni senat za štaj. ljudskošolsko učiteljstvo** je sestavljen takole: C. kr. namestnik Manfred grof Clary-Aldringen, predsednik; c. kr. namestn. podpredsednik baron Hammer-Purgstall, predsednikov namestnik. — Člani pa so: Manger vitez pl. Kirchsberg, c. kr. nam. svetovalec in član dež. šol. sveta; njega namestnik vitez pl. R. Altmann, namestniški tajnik; deželni odbornik odvetnik dr. Leopold Link; njega namestnik državni poslanec profesor dr. P. Hofmann pl. Wellenhof; c. kr. dež. šol. nadzornika dr. K. Tumlirz in P. Koučnik; cesarski svetnik, meščanske šole ravnatelj v p. Hans Trunk; njega namestnik gimnazijski ravnatelj J. Glovacki v Mariboru; meščanske šole ravnatelj v Gradcu Fr. Karvan; njega namestnik učitelj v Gradcu Al. Kasper. — Vidi se, kako upoštevajo na Štajerskem slovenske dele dežele! Slovenca ni v tem disciplinarnem senatu — nobenega!

—š— **Učenca** sprejme trgovec M. Berlisg v Žetalah pri Rogatcu. Glej inserat!

Goriške vesti.

—g— **Šola v Sedlu** je zaprta, ker so se med šolsko mladino pojavile ošpice, ali kakor ljudstvo pravi marusklje.

—g— **Novo šolsko poslopje v Biljani.** V Biljani v zapadnih Brdnih zgradijo novo šolsko poslopje, za katero je proračunjeno stroškov K 21.257·79. Razpisan je natečaj do 31. t. m. Potem odda gradiščanski okrajni šolski svet zgradbo ponudniku, katerega ponudba bo baš ugajala. Vadija mora vložiti ponudnik K 1063. — Gradiščanski okrajni šolski svet razglaša natečaj samo v laškem jeziku v uradnem listu. Zahtevamo, da uraduje za Slovence slovensko!

—g— **Pismeni zrelostni izpiti** na goriškem ženskem učiteljišču se pričnó dne 2. maja. — Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole se pričnó pa dne 8. maja ob 8. uri dopoldne. Pravilno opremljene prošnje se imajo vložiti predpisanim potom do dne 15. aprila pri ravnateljstvu c. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Gorici. Preizkušnje za učiteljice ženskih ročnih del in za vrtnarice bodo neposredno za tem izpitom. Prošnje je vložiti do 15. aprila pri ravnateljstvu c. kr. ženskega učiteljišča v Gorici.

—g— **Iz Tolmina** poročajo: Prijatelji naše učeče se mladine so priredili v nedeljo, dne 12. t. m., zabaven večer v korist „Dijaški kuhinji“ v Gorici. Obširni salon g. župana je bil napolnjen do zadnjega kota. Vrle pevke, kakor tudi domači naš kvartet gospodov violinistov — vsi so častno rešili svoje naloge. Gmotni uspeh prireditve pa nas je kar presenetil: Dijaška kuhinja dobi 207 K 60 vin.! Mnogi gospodje so vstopnino preplačali, drugi so poslali znatne vsote, ker se niso mogli udeležiti. Srčna hvala vsem!

Priporočajte in širite naš list!

Istrske vesti.

—i— **Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda za Istro** je razposlalo na podružnice pismo nastopne vsebine: Bliža se čas družbine glavne skupščine, na kateri bomo polagali točen račun o delu naših podružnic v minolem letu. Neobhodno potrebno je torej, da najdalje v roku 15 dni naberete članarino med člani tamošnje podružnice, da skličete zborovanje, na katerem bo med drugim izvoliti odposlance na glavno družbino skupščino. Prosimo Vas, da nam takoj po zborovanju tamošnje podružnice dopošljete izpolnjeno poročilo in iztirjani denar. — Priporočamo Vam, da članom podružnice pojasnite namen naše družbe, ki je danes našemu narodu še potrebneja, nego se je to mislilo poprej. Ona je takorekoč edina naša močna organizacija, ki jo moremo postavljati proti tujinski samovolji. V naši družbi je urejena naša moč, ki je ne sme nihče kršiti. To občutijo dobro naši tujinci; zato jih nemalo boli vsak napredek naše družbe, dočim bi bilo v njihovo največjo radost, ko bi to družbo videli oslabljeno in zapuščeno od naroda. — Tega veselja jim ne smemo privoščiti ker bi s tem storili zločin proti lastnemu narodu. Hrvat (Slovenec), ki pozablja dolžnosti, ki ga vežejo nasproti družbi, ni vreden imena, ki ga nosi. Podružnica, ki zanemarja svoje dolžnosti nasproti družbi, naj se briše. In izbriše se na največjo sramoto njih, ki so zakrivili njen razpad. Toliko prosimo, da pojasnite zborovalcem, da jih tako v podbudite k čim vestnejemu izpolnjevanju svojih dolžnosti. Ravnateljstvo druzbe sv. Cirila in Metoda se nadeja, da se temu pozivu odzovejo vse naše podružnice, pa tudi one, ki so dosedaj ostajale gluhe za vse naše prošnje in pozive.

Splošni vestnik.

Ali smo že res tako daleč? Mlad učitelj-abiturient prosi za izpraznjeno učiteljsko mesto ter gre poizvedovat k c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku, ali bo dobil dotično službo. Nadzornik: „Ne vem, ne vem, gosp. dekan se potegujejo za neko mlado učiteljico. Pojdite jih prosit, saj so zdaj tu v Ljubljani, ker je zasedanje deželnega zbora.“ Učitelj gre in pove dekanu vse, kar mu je naročil gosp. nadzornik. Gosp. dekan posluša mladega učitelja, vzame vizitko, napiše nekaj nanjo ter jo da učitelju z naročilom, naj nese to pisemce gosp. nadzorniku. Učitelj stori to. Nadzornik prebere pisemce in reče: **„Vi dobite službo!“**

Epohalna iznajdba Čeha. Iz Darmstadta poročajo, da so se na tamošnji radiotelefonični poizkuševalni postaji na darmstadtski tehniški visoki šoli vršili poizkusi z aparatom, ki ga je iznašel Čeh-Pražan. Ta aparat namerja zvezo vlovitve brezžičnih brzojavk potom tretjih postaj. Po izjavi merodajnih strokovnjakov pomenja ta naprava izredni napredek na polju brezžičnega brzojava.

Cenik urarja in trgovca M. Krapeša, ki ga je natisnila naša „Učit. tiskarna“, je izšel. Tisti, ki ga žele dobiti, naj se obrnejo z dopisnico direktno na g. M. Krapeša, urarja in trgovca v Ljubljani, Jurčičev trg, ki ga pošlje vsakemu gratis in franko.

Tovarišem-sadjerejcem v zabavo. Da ustrežem želji oddaljenega tovariša, povežem 10 cepičev, dolgih okrog 60 cm, obesim k tem cepičem natančen naslov z znamko 10 h in z napisom: Vzorec brez vrednosti. Za nadaljno odpošiljatev pošljem vse to po nekem učencu na našo pošto. Tu se pošiljatev sprejme brez najmanje opazke. Drugi dan pa, ko že premišljujem, kako se veseli moj tovariš lepo zraščenih enoletnih poganjk, mi pošlje naša c. kr. poštarica po drugem šolarju, dasi imamo poštnega sela, vso odpošiljatev nazaj z listkom papirja, kjer se bere: Mustersendungen dürfen die Länge von 30 Centimetern nicht überschreiten. X. Y. Ravno pa imam pot v drug od tukaj oddaljen kraj. Mislim si, izkusi svojo srečo na tem c. kr. poštnem uradu. Tu sem prinesem odpošiljatev osebno, vprašam sam, če je odpošiljatev povoljna, vprašam, če jo sprejmo. Odgovor: Vse prav! In tovariš mi piše: Cepiče prejel — hvala! — Preden zvečer zaspim, poiščem izmed najvažnejših določil mesto, kjer je med drugim tiskano, da poizkušnje blaga, ki se pošiljajo po pošti, ne smejo presegati 30 cm v dolgosti, 20 cm v širokosti in 10 cm v visokosti. Katera izmed teh dveh pošt ima v mojem slučaju prav?! — To si, dragi bralec, odgovori sam!

Koze v Ljubljani. Kakor je znano iz dnevnikov, pojavile so se v ljubljanski okolici koze. En bolnik je umrl, pet pa se jih še nahaja v bolnišnici za silo. Bolezen je izbruhnila v ljubljanski predilnici in zdravniki se zelo boje, da z imenovanimi slučaji epedimija še ni končana. V mestu samem pa nastopajo ošpice in škrlatica. Koliko žalostnih slučajev bi se dalo preprečiti, če bi prizadeti krogi občinstva takoj izolirali vsakega sumljivega bolnika. Z ozirom na to znova toplo priporočamo plakat „Nalezljive otroške bolezni v sliki in besedi“, ki ga je po docentu dr. Trumppu priredil mestni zdravnik dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški. Plakat nam v izbornih slikah in poljudnem popisu predočuje vse nalezljive bolezni, tudi koze, ki jih je sedaj posebno važno razločevati od noric. Pri tem pa za vsako bolezen navaja varnostne naprave in veljajoče kontumačne predpise. V oficijelnem organu avstr. uradnih zdravnikov „Der Amtsarzt“ pravi dr. Schaffran: „Plakat je pred vsem vporaben za šole vseh vrst. Osobito bi se moral v korist učiteljem nahajati v vsaki konferenčni sobi, a tudi pri poduku higiene na učiteljiščih bo dobro služil, ker se karakteristiška slika mnogo bolj uglobi v spomin, kakor pa še tako dober popis. Želimo, da se kar najbolj razširi ta pripomoček, ki pojasnjuje občinstvu najvažnejše in najpogostejše nalezljive bolezni.“ Vsem šolskim vodstvom torej še enkrat toplo priporočamo, da si za šole nabavijo ta plakat. Če izbruhne kaka nevarna nalezljiva bolezen, more le hitra izolacija bolnika kaj izdati in v tem oziru ima učitelj važno in odgovornosti polno nalogo, čeprav bode seveda v vsakem slučaju obvestil zdravstveno oblast. Pa tudi vsi drugi prizadeti krogi naj si nabavijo plakat, osobito različna izobraževalna društva, kajti izvrstno vspele slike ne bodo le ljudstvu zarisale v spomin, kako izgleda ta ali ona nalezljiva bolezen, temveč ga bodo vedno spominjale toli potrebnih varnostnih naprav. — Plakat, ki ga je tiskala „Učiteljska tiskarna“, dobiti je po vsek knjigotržnicah. Cena v trobarvnem tisku na lepenki 4 K.

Glasbena Matica je priredila 19. t. m. zopet lep koncert, pri katerem sta se posebno odlikovala učitelj-skladatelj Emil Adamič in učiteljev sin Ivan Trost. Tudi v pevskem zboru je veliko učiteljev, učiteljic, učiteljiščnikov in učiteljiščnic. Lahko trdimo, da je učiteljstvo steber pevskega zbora Glasbene Matice; zato bi nas veselilo, če bi ta zavod naročeval svoje potrebščine v Učiteljski tiskarni.

Ravnanje z nekolkovanimi vlogami strank. Finančno ministrsvo je pri nekem posebnem slučaju opozorilo na § 81. pristojbinskega zakona, v katerem je uravnano pristojbinsko postopanje nekolkovanih vlog v izvensodnih zadevah. V smislu teh določb je od kolku podvrženih, toda brez kolka vloženih vlog le takrat plačati kolek, ako se je o vlogi uradno razpravljalo ali o nji vložitelju dostavila rešitev. Sicer pa veljaj pravilo, da se vloga, ako jo je stranka osebno izročila, takoj tej vrne, v slučaju pa, da stranka ni osebno predložila vloge, se ne vzame niti kolka niti ne kaznuje, ampak nastopi škodljiva posledica, da se o vlogi uradno sploh ne obravnava, temveč se jo priloži k aktom. Opozarjamo torej na take škodljive posledice in priporočamo strankam, da se poprej vselej pri poučeni osebi informirajo, katera vloga je kolku podvržena in katera ne.

Slovensko Planinsko društvo opozarja na razstavo planinskih in krajinskih slik, ki jo priredi tekom meseca aprila t. l. Zaradi tega prosi, da se dopošljejo slike na razstavo na naslov odbornika Oskarja Skuška v Ljubljani, Knaflova ulica 7, ali pa vsaj do 1. aprila naznani število in velikost slik, namenjenih razstavi. Društvo si pridrži pravico, razstavljene slike priobčiti v „Planinskem Vestniku“. Zaradi tega se mora dati društvu po en posnetek. Odbor vabi na veliko udeležbo.

Stoletnica rojstva pok. ljubljanskega škofa Ivana Zlatousta Pogačarja (1872—1883) je letos. Kakšnih nazorov je bil ta odlični cerkveni vladika, svedoči njegov izrek: „Politika ne spada na prižnico. Politika se vedno izpreminja, vera pa je večno resnična; zato ne spada politika na prižnico.“ V 27 letih, odkar počiva škof Pogačar v stolnici, se je marsikaj izpremenilo, med drugim tudi to, da po nekod politika ni več tuja našim prižnicam. Ali je to veri v prid?

Škof Nagl, drugi protektor katoliškega Schulvereina. Koadjutor škof dr. Nagl, ki ga imajo Tržačani v dobrem spominu, je prevzel naslov drugega protektorja katoliškega Schulvereina na Dunaju. Kakor znano, je prvi protektor prestolonaslednik Franc Ferdinand.

Glasbeno-pedagoški kongres se vrši na Dunaju od 20.—23. aprila t. l. Tedaj ustanove zvezo glasbenih pedagogov za celo Avstrijo.

Klub slovenskih amater fotografov v Ljubljani. Kakor smo že poročali, priredi to društvo prvo svojo razstavo. Otvori se meseca maja t. l. v umetniškem paviljonu g. R. Jakopiča skupno z običajno „Spomladansko umetn. razstavo“, na kateri bode poseben prostor določen za razstavo našega društva. Vse člane, ki se hočejo razstave udeležiti, vljudno prosimo, da nam to nemudoma javijo, da se jim potem pravočasno dopošljejo vsa tozadevna potrebna pojasnila. Pravico udeležbe na razstavi imajo le člani društva, zato se zaeno opozarja tudi vse amaterje, ki še niso prijavljeni društvu in se žele razstave udeležiti kakor tudi biti deležni vseh udobnosti, ki bodo združene s to razstavo, da nemudoma javijo svoj pristop k društvu. Ker je to pri nas prva skupna umet. amater-fotografska razstava, je želeti, da bi se je vsi naši amaterji v kolikor mogoče polnem številu udeležili. Razstavljalcem kakor tudi društvenim članom so na „Spomladanski umet. razstavi“ zagotovljene razne udobnosti. Prijave je pošiljati na društveni naslov „Klub slov. amater-fotografov“ v Ljubljani.

Razgled po šolskem svetu.

— **Žalostne šolske razmere na Hrvaškem.** Znano je, da se nahaja na Hrvaškem radi finančno gospodarske podrejenosti Ogrski, ki požre največ dohodkov Hrvaške v razne t. zv. skupne namene, v nekaterih krajih celo čez 70 odstotkov analfabetov. Vzrok tem žalostnim razmeram so na eni strani siromašne deželne blagajne, na drugi strani pa razni madžaronski režimi, ki so še ta denar razsipali za kupčijo glasov pri volitvah. Radi tega se niso mogle graditi niti šole, niti zboljšati učiteljem plače. Hrvaški učitelji so namreč slabše plačani, kakor najzadnji občinski sluga. Žalostne šolske razmere na Hrvaškem pojasnuje lahko novela o zvišanju učiteljskih plač, ki je ravno na dnevnem redu hrv. sabora. Od l. 1888. t. j., od zadnjega šolskega zakona do l. 1908/09 je naraslo število šoloobveznih otrok od 243.538 na 386.761, torej za 143.193 več. V tem času pa je bilo zgrajeno na Hrvaškem samo 317 novih šol z 1059 učitelji. Na ta način odpade na vsako novo šolo 450, na vsakega novega učitelja pa 140 učencev. Naravna posledica tega je bila, da je vkljub množitvi šol število otrok, ki niso mogli zahajati v šole, vedno bolj naraščalo, in sicer od 90.702 na 127.945. V enem deceniju je torej naraslo število analfabetov za 37.243. Res žalostne posledice gospodarsko-finančnega, kakor tudi političnega suženjstva!

— **Statistika avstrijskih vseučilišč.** Dne 1. januarja je bilo na praškem češkem vseučilišču vpisanih 4292 slušateljev, na praškem nemškem vseučilišču 1826. Statistika ostalih avstrijskih vseučilišč daje sledeča števila: Dunaj 9635 slušateljev, Inomost 1240, Levov 4797, Krakov 3051, Gradec 1988, Černovice 1159.

— **Profesorji in dijaki na ruskih vseučiliščih.** Ministrstvo za prosveto je ugodilo prošnjam 12 profesorjev moskovskega vseučilišča za vpokojenje. Kakor zatrjujejo, je z vseučilišč izključenih mnogo dijakov, in sicer v Petrogradu 67, v Moskvi 55, v Charkovu, Kievu in Varšavi pa 35 dijakov.

— **Novo vseučilišče v Frankobrodu.** V Frankobrodu ob Menu nameravajo ustanoviti novo vseučilišče, ki bo imelo tri fakultete: filozofično, juridično in medicinsko. Vseučilišče bo otvorjeno leta 1914.

— **Boj zoper analfabetizem na Hrvaškem.** Na Hrvaškem je ogromno število analfabetov. Tretjina vseh šoloobveznih otrok nima šol. Vojaških rekrutov je pa 72 odstotkov analfabetov. Predvsem je torej treba izboljšati ljudsko šolo. Kakor je razvidno iz statističnih podatkov, narašča število šol od leta do leta, vendar pa to število šol, kakor tudi število učnih oseb nikakor ne zadošča, da bi dobili vsi hrvaški otroci najprimitivnejše temelje kulture. Leta 1908—09 je bilo na Hrvaškem 98.010 otrok brez pouka, in veliko število šol ni moglo sprejeti vseh otrok. Da se temu nedostatku vsaj za silo odpomore, je ban dr. Tomašić dovolil, da se vzame iz izseljeniškega fonda 300.000 K za podporo tistim občinam, ki neobhodno potrebujejo šol.

— **Nova visoka šola za Nemce.** Glavno vodstvo solnograškega visokošolskega društva omenja v neki okrožnici, da Gornje Avstrijska, Solnograška in Koroška, kjer je okroglo 1,400.000 Nemcev, nimajo nikake visoke šole, dočim jo dobi sedaj 700.000 Italijanov. Zato priporoča okrožnica, naj se za Solnograd zahteva osnutje reformne tehnične visoke šole. Kaj pa Slovenci?

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 616. **Kranjsko.** 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Krškem, na trirazrednih ljudskih šolah v Boštanju, Št. Rupertu in Tržišču, na dvorazredni ljudski šoli na Bučki in na enorazredni ljudski šoli v Svibnem se razpisuje učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. maja 1911.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem,
dne 23. marca 1911.

ZAHVALA.

Povodom nenadomestne izgube iskreno ljubljenega nepozabnega predobrega sina, odnosno brata, gospoda

Slavkota Cepuder

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najtoplejšo zahvalo za vse izraze globokega sožalja. Osobito se zahvaljujemo tudi še prečastiti duhovščini za tolažilo v bridkih urah, preblagorodnemu gospodu dr. Rusu za njegov požrtvovalni trud, pevskim društvom „Slavec“ in „Glasbeni Matici“, „Zvezdi“ in cerkvenim pevkam in pevcem iz Bizovika, ljubljanskemu učiteljskemu društvu, slavnemu učiteljstvu mestnih ljudskih šol, gg. stanovskim tovarišem, blagorodnim gg. pevcem za ubrane žalostinke, končno vsem darovalcem prekrasnih vencev ter vsem mnogoštevilnim prijateljem in dobrim znancem pokojnika, ki so ga obiskovali med boleznijo in tako pripomogli lažje prenašati udarce usode.

V Ljubljani, 27. marca 1911.

Cepuder Marija
mati.

Našim rodbinam

priporočamo 52—44

Kolinsko cikorijo

Jako zanimiv, zabaven in poučen **list s slikami** je 3—2

„Ilustrovani Tednik“

ki izhaja vsak petek, ter stane četrtletno le K 1·80. Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem! Naslov: „Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Josipna Herrisch

Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo **čevljev, gamaš** in **galoš** po najnižji ceni. 26—24

— Zunanja naročila se točno izvršujejo. —

August Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52—8

stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalične poizkušnje.

Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Seme pravega Kašeljskega zelja

prodaja

Ig. Mrcina

v Zg. Kašlju, pošta D. M. v Polju

20 gr. za 1 K 20 h.

Denar je poslati naprej. Sprejemajo se tudi pisemske znamke.

Pohvalna priznanja mojih večletnih dosedanjih odjemalcev so na razpolago.

Fr. Burger

Spodnja Siška pri Ljubljani

parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarsko stroko spadajočih del.

Specialnost: 26—23

Šolske klopi

najnovejših modelov in vse druge šolske oprave.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

Zagrebški **Franck** kot tovarniško znamko

priporočujemo kot priznano *najboljši* pridatek za kavo!

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

Učenca

v svojo mešano trgovino

sprejme takoj

M. BERLISG

trgovec

v Žetalah pri Rogatcu

(Štajersko).

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. amerikanska

tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 52—47

Najboljše orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR

& Komp.,

Kraljevi gradec št. 133

(Češko).

Zaloge: **Dunaj, Praga, Budimpešta.**

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštnine prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. **Delna odplačila od 8 K dalje.**

Cenovniki gratis in franko.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

46—8

Nizke cene

elegantna oblika

velika trpežnost

so lastnosti, ki jih ima

! obuvalo !

češke tvrdke

V. Havel v Blatni

(južno Češko). 52—46

Cenik, v katerem je navedeno podrobno navodilo za jemanje mere, pošljem takoj franko.

Definitivnim učiteljem dovoljujem na ∴ željo **male mesečne obroke.** ∴

Nepriležno blago rad zamenim!

Poprave črevljev se izvršujejo kar najskrbneje.

Pišite po vzorce!

V. J. Havlíček a bratr

v Poděbradech na Ceškem

izvozna trgovina modnega blaga in rokodelnih izdelkov

priporoča v preizkušenih in vrlo znanih kakovostih

plesno blago, opreme ∴ za neveste ∴

damasti, kanafas, Havličkovo tkanino, žepne robce, brisače, namizne in kavne garniture, platno. 26—5

Modno blago. Sukno. Cefiri.

1 kos Havličkove tkanine „Květuše“ 23 m za 16 K. 1 kos Havličkove tkanine 15 m za K 10·50. Zavoje s 40 m letnih in zimskih okusno odbranih ostankov za 18 K franko po povzetju.

Od teh ne pošiljamo vzorcev.

Vzorci franko!

Vzemite najbolje!

Samo pri nas pristno.

Iv. Bonač

v Ljubljani

priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernova ulica 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. Gg. učiteljem in učiteljicam popust za „Učiteljski konvikt“.

12—1

Najlepša in najboljša velikonočna darila!

Ganglovi, Rapetovi in Slapšakovi :: zbrani spisi za mladino. ::

Vsak zvezek v elegantni vezbi in ilustrovan stane samo **1 K.**

Žirovnikove narodne pesmi za mladino. Izvod samo **20 vin.**

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna.

Najlepša in najboljša velikonočna darila!

3—1

10% popusta

daje pri nakupovanju potrebščin cenj. učiteljskemu osobju

modna trgovina **O. Jezeršek** **V Ljubljani, Mestni trg 24.**

in priporoča bogato izbero **modnega blaga, raznega perila, nogavic, rokavic, steznikov, predpasnikov, zavratnic, moških in damskih čepic** i. t. d. kakor tudi **suhih nagrobnih vencev in trakov.**

: Velik prihranek :

Najcenejša in najboljša rešitev **tintnega vprašanja** v šolah, vzgojevališčih in uradih.

Jako pripravno :

Važno za vsako šolsko vodstvo!

Tekoči tintni ekstrakti F. SCHÜLLER-ja v Amstettnu, N. Avstrijsko, so prave tinte v zgoščeni obliki in dajo z vodo zredčene taoj tekočo tinto.

1 liter št. 2 (4 K) da 20 litrov **črne šolske tinte à 20 vin.**

1 liter št. 3 (6 K) da 10 litrov **prave Anthrazen tinte à 60 vin.**

V šolah in uradih najboljše vpeljana. — Čudovito preprosta in snažna priprava. — Od 3 litrov dalje poštnine prosto. — Nič povzetja. — Ni treba denarja vnaprej pošiljati. Vzorci zastonj in franko. 5—3

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

Prešernova ulica štev. 5.

največja zaloga mošikh, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tennis in pristnih

goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

Za šolsko mladino

že prispele moderne obleke, površniki, športne suknje in pelerine za dečke, kakor tudi za deklice, najnovejša konfekcija. Pošilja se tudi na izbiro na deželo. Cene jako nizke.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIĆ 52—50

Ljubljana, Mestni trg štev. 5.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.